

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Institvtionis in beneficijs Iurispatronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

nunc est, non quidem ex obligatione, sed ex sua voluntate, & deuotione, in decantatione Missarum in diebus solemnibus, delatione Sanctissimi Sacramenti, benedictione candelarum, cinerum, & palmarum, & alijs huiusmodi actibus, & functionibus Sacerdotalibus Episcopo absente, præferendum esse Archiepiscopo, neque allegatam consuetudinem, quæ legitimè probata non fuit, eidem Archiepiscopo ad excludendum Archidiaconum Sacerdotem (in casu de quo agitur suffragari) refert Genuens. in praxi Archiepisc. c. 25. in nouissima editione.

- 6 Decanus est maior dignitas in Ecclesia post Pontificalem dignitatem, vt inquit Roder. Zamoren. in suo Speculo humanæ vitæ lib. 2. cap. 13. vbi dicit, quod Decano Ecclesiæ Cathedralis, post Episcopum maior, & principalior cura, & Collegij administratio competit, est proximior Episcopo dignitate, & honore, & habet in Collegio, & Capitulo primam vocem, vt refert Cassan. 4. par. Cathal. glor. mundi, consider. 37. per hæc verba, videlicet, Decanus in Ecclesia est maior dignitas, post Pontificalem dignitatem secundum Calixtum, quem allegat Roderic. Zamoren. in suo speculo humanæ vitæ lib. 2. cap. 13. vbi amplè loquitur ad propositum de Decano Ecclesiæ Cathedralis dicit, qui Decano, post Pontificem maior, & principalior cura, & Collegij administratio congruit, & proximior est Episcopo dignitate, & honore, cui propinquior est in Concilio, & assistentia, ipse Collegium, nec non personas, ac res Collegij indicat, & tractat, hinc in Exodo iudicantes in vniuersitate Decanus institui iubetur, ex quo vt dicit, sacri Canones venerandam, eam dignitatem decreuerunt, est enim caput Collegij, de quo scriptum est, Constituit eum Dominus in caput, non in caudam, qui ceteris corporis membris auctoritate, & iudicio præcellit, idque primitus loci in Ecclesia iudicat, habet denique Decanus in Collegio, & Capitulo primam vocem, primas salutationes, primos recubitus, hæc sunt verba Roderici, quam postmodum ponit eius calamitatem, & miseria, quas vide, & intellige prædicta de Decano Pontificalis Ecclesiæ, qui alius est ab Archiepiscopo, vt dicit Ioan. de Turrecrem. in capit. 50. dist. & tales habent primum locum, vt dicunt Domini de Rota decif. 447. in cap. fuit dubitatum in nouis quidem Decanus in omnibus fere Hispaniæ, & Franciæ Ecclesijs is dicatur qui præest toti Canonicorum Collegio in Choro, in ingressu comitijs, & suffragijs ferendis, de cuius officio, & dignitate agunt Pute. part. 3. decif. 210. Roman. lib. 3. de Republ. Christiana c. 10. in princip. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. q. 1. n. 68. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 19. Rota apud Farin. in decif. 533. à num. 4. par. 1. in recent. Cardin. Tusc. conclus. 60. lit. D.
- 9 Archiepiscopus est, qui primum locum post Archidiaconum tenet in Ecclesia Cathedrali, vt dicit glossa in cap. 1. de offic. Archiepiscopi, diciturque Princeps presbyterorum, Marta decif. 177. num. fin., de cuius potestate munere, & officio, Card. Fusc. conclus. 485. lit. A. Lancellor. in templo omnium Iudic. lib. 2. c. 11. Durand. in specul. Iur. lib. 4. sub titul. de Archiepiscopo, & dicitur Vicarius natus Episcopi, quo ad quædam spiritualia, vt prouidendo ad vitam presbyterorum, & Sacerdotum in celebrando Missam magnam, absente Episcopo, & absoluendo à casib. Episcopi reservatis, eo concedente, vt habetur in summ. Hostiens. de offic. Archiepiscopi, Abb. in cap. conquirente de offic. ordin.
- 10 Primicerius habet officium cum iurisdictione in Clericis Ciuitatis, idè dicitur habere dignitatem de iure communi, Aret. conf. 23. Cardin. Tusc. conf. 650. liter. P. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. ca. 16. & vide text. in c. vt Primicerius de offic. Primicerij.
- 11 Præpositus in Ecclesia Cathedrali sequitur imme-

- diatè post Archiepiscopum, & vbi non est Archidiaconus, succedit in eius locum, & eius munera præstat c. translatio de constit. ex qua causa sonat in nomè dignitatis, & pro dignitate deputatur, licet de iure officium tantum sit, vt dicit Innoc. in cap. de multis de præbend. Archidiacon. in ca. 1. de consuet. in 6. eius munus est fungi officio Archidiaconi, vbi is deest, & curare, & iura Capituli custodiantur, vbi talis consuetudo viget, Lel. Zech. de Republ. Ecclesiast. cap. 24. n. 15. qui Præpositus in Ecclesijs Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ habet personarum, ac dignitatem, & alicubi iurisdictionem, ac curam animarum, totoque præest Canonicorum Collegio, Azor. d. lib. 3. cap. 18. & quod Sedes Præpositi in illis partibus, post Pontificalem sit dignior, censuit Rota apud Farin. decif. 865. n. 8. & decif. 866. n. 1. in 1. Collect. & an. & quando sit dignitas, vide Card. Tusc. lit. P. conclus. 518. & conf. 520.
- 13 Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ est in dignitate constitutus, & Prælati, vt affirmat Cuch. in instit. maior. tit. de Præposito, & etiam habet iurisdictionem in Clericis Collegij, quos potest punire, si deliquerint in leuibus, quia in grauib. sunt ab Episcopo puniendi, Abb. in c. cum contingat, in cap. si quis contra de foro compet.
- 14 Thesaurarius quoque dignitatem habere censetur, quia in Choro consensu comitijs, & suffragijs ferendis gradum, vel locum honorificum habet, vt per Azorium instit. moral. part. 3. lib. 3. c. 16. quæst. 6.
- 15 Cantor, qui etiam dignitatem dicitur habere, & præest toti cantorum Choro in duas partes diuiso, & Antiphonas, & Psalmos inchoat, de cuius dignitate, & officio Pute. decif. 89. part. 3. & Card. Tuschus decif. 419. num. 23. lit. D.
- 16 Sunt, & aliæ etiam dignitates in Ecclesia secundum vniuersumque Prouinciæ consuetudines, præminentiam habentes, de quibus quomodo vna præferatur alteri, multum attenditur consuetudo, quoniam vt dicit Boer. in suo tract. de præminentia, & auctoritate magni Concilij, consuetudo in hoc multum operatur, secundum Felyn. de maiestate, & obedientia colum. 1. Cassan. in Cathalogi gloriæ mundi 4. Pont. considerat. 37. vers. de his, nam certum est in iure, quod præcedentiæ debentur iuxta consuetudinem, & in hac materia præcedentiæ semper consuetudini deferuntur, Nat. consil. 62. in fine, Menoch. consil. 51. n. 49. & ita pluries canonizauit Rota Romana, vt apud Seraph. decif. 964. & apud Caualler. decif. 649. quia consuetudinis maxima est vis, & vbique, ac semper debet attendi, vt copiose fundat Nonarius in Collect. decif. super pragmat. Regni Collectan. 153. vbi qu. in plurimas reportat decisiones, & ad plura infert, vt apud eum videri facile potest.

PRAXIS INSTITUTIONIS in beneficijs Iurispatronatus.

RESOLVT. CCCXCVI.

- 1 Institutio in beneficijs Iurispatronatus multipliciter accipitur.
- 2 Presentatus à Patrono dum est idoneus per Superiorem institui debet, siue velit, siue nolit.
- 3 Ius, quod transfertur in presentatū institutione sequuta.

Quid est institutio in Beneficijs, & quid per illam transferatur in institutum.

- 1 PRO coronide huius quæsitæ, nè super incognitis terminis vagetur Tiro, dico, quod licet institutio in beneficijs multipliciter capiatur, tamen in casu nostro Institutio nihil aliud est, nisi quædam concessio Eccle-

- Ecclesia; seu beneficij autoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinari facta, non simpliciter, cuiuscumq; clerico, sed ei qui est a patrono nominatus, & oblatas, ita Azor. institut. moral. 175. p. 2. lib. 6. cap. 22. qu. 1. & dicitur translatio iuris non libera a Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto: ita Abb. in cap. auctoritate num. 7. de institut. quod fit iuris translatio,
- 2 probat gl. in cap. 1. de regulis iuris lib. 6. & ideo dicitur, non libera, quia superior vellet, nolit, tenetur praesentandum idoneum instituere, cap. decernimus 16. qu. 7. cap. Pastoralis, & cap. quod autem de iure patronatus.
- 3 Per quam institutionem non transfertur in institutum corporalis possessio beneficii, Abb. in cap. cum Bertold. num. 3. de regul. iur. gl. in cap. per tuas, in verbo in possessione de donat. licet plenum ius eidem acquiratur etiam absq; corporali apprehensione, Curt. de iure patron. in verbo ius, quaest. 5. sed viget praxis in curijs Ecclesiasticis, ut habita institutione institutus personaliter, vel eius Procurator specialis ad id deputatus accedat ad Ecclesiam, in qua est beneficium, & de manu alicuius corporalem possessionem apprehendat, sicque solet apponi in Decreto institutionis, vide Lambertin. de iure patron. lib. 2. part. 3. quaest. 11. artic. 6.

RESOLVT. CCCXCVII.

- 1 Episcopus solus potest praesentatum instituere.
- 2 Episcopus habet fundatam intentionem circa collationem beneficiorum suae Diocesis.
- 3 Instituenti facultas an possit ab Episcopo delegari.
- 4 Capitulum Sede vacante an possit beneficia conferre, & an instituere, n. 5.
- 6 Vicarius generalis Episcopi an possit praesentatos instituere.
- 7 Praelati inferiores an possint instituere.
- 8 Religiosi in Ecclesijs, quae pleno iure eis subijciuntur an possint instituere.

Quibus competat ius instituendi in Beneficijs Iuris patr.

- 1 PRO responsione dicendum est, quod Episcopus solus de iure communi potest praesentatos a patronis, & per examen idoneos repertos instituere, cap. ex frequentibus de institut. cap. 1. eodem tit. lib. 6. cap. cum satis de officio Archidiaconi, Clement. plures de iure patronatus, Lambertin. lib. 2. par. 3. quaest. 1. princ. art. 10. num. 1. Rota decis. 85. num. 1. par. 2. in nouis, Abb. in cap. cum Ecclesia Viterana de elect. Marci Antonin. variar. resol. lib. 1. resol. 47. num. 6. & resol. 55. num. 11. in fine, Reginal. in praxi fori penit. lib. 30. tract. 3. num. 224. Vgol. de potest. Episcopi cap. 51. §. 4. num. 1. quia in collatione beneficiorum suae Diocesis Episcopi de iure communi fundatam habent intentionem, Cardin. Seraphin. decis. 1353. num. 3. Reginald. d. tract. 3. num. 239. Gonzal. ad regol. 8. cancell. §. 1. proem. num. 21. quae quidem instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem: & ratio est, quia institutio fit coacte ad praesentationem patroni, & cessat votum caprandae mortis, Ioan. Andr. & Dominic. in cap. si confirmationem de elect. lib. 6.
- 4 Capitulum Sede Episcopi vacante, quamuis non possit beneficia conferre, quae ad collationem Episcopi spectant, cap. 2. Ne sede vacante, & iuxta Bull. Pii V. incip. sancimus, per Azor. institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 38. qu. 1. Gonzal. ad reg. 8. cancell. §. 4. proem. nu. 35. & gloss. §. 1. nu. 77. Quarant. in summ. Bullar. verbo Capitulum Sede vacante, vers. non quero, pagin. 137. potest tamen praesentatos Clericos a patronis admittere, atque instituere potest, cap. 1. de institut.

lib. 6. Calder. conf. 3. de iure patron. Rebuff. in praxi tit. forma Vicariatus, num. 182. Azor. d. cap. 38. qu. 2. Quarant. in summ. Bullar. in verbo Capitulum, versic. quae conclusio, pagina 138. Garzia de benefic. part. 5. cap. 7. num. 54. Panuin. de potest. Capituli Sede vacante par. 2. qu. 4. & 5. Rebuff. in praxi benefic. tit. forma Vicariatus num. 132.

- 6 Item Vicarius absque speciali concessione potest confirmare electos, & instituere praesentatos, gloss. in cap. fin. in verbo non possent de offic. Vicar. in 6. Nouarr. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Selua de benefic. qu. 14. par. 2. Garzia de benefic. d. cap. 8. num. 84. cum sequ. ubi refert, ita decum in Rota, & per Sacram Congregationem, Suarez de Paz. in praxi, praesud. 3. num. 7. & 8. tom. 2.
- 7 Sic etiam Praelatis inferioribus ius instituendi competere potest ex causa speciali, puta ex praescriptione immemorabili, & privilegio, ut per Antonin. variar. resol. lib. 1. cap. 47. num. 6. siue ex consuetudine cap. 2. & 3. de institut. Cardin. in cap. cum venissent, eod. titul. idem Antonin. resol. 9. num. 11. & resol. 12. lib. 1.
- 8 Pariter Religiosis in Ecclesijs, quae pleno iure eis subijciuntur, conuenit quoque institutio, Clement. 1. in versic. quidam praeterea, & versic. quidam etiam de excess. Praelat. Rocch. de Curt. de iure patron. in verb. competens, quaest. final. Cochier. de iurisd. in exempt. quaest. 80. par. 4.

RESOLVT. CCCXCVIII.

- 1 Requisita ad institutionem obtinendam, & num. 5. 6. 7. & 8.
- 2 Collatio facta ab Episcopo de beneficio, quod est de iure patronatus, tunc demum redditur nulla cum Patronus voluerit, & num. 4.
- 3 Promissio facta spretio patrono est in pendenti.

Ad institutionem obtinendam, quamam requirantur.

- 1 PLURA sunt necessaria ad finem obtinendi institutionem, quorum magis practicaabilia enumerabo.

Primo requiritur, quod fiat praesentatio a patronis, quia si institutio fiat absque patronorum praesentatione, & ipsis spretis nulla redditur, cap. cum dilectus de iure patron. cap. decernimus 16. quaest. 1. Franc. Marc. decis. 474. & alibi, Simon. in Enchirid. benefic. tit. 5. c. 7. a num. 9. Nouarius, qui alios adducit in praxi elect. & variat. fori quaest. 7. num. 1. sect. 1. in vltima impress. dicens hoc verum patronis reclamantibus, & contradicentibus infra tempus datum ad praesentandum alias sustinebitur, & valebit prouiso Ordinarii ex Cardin. in Clement. 1. de supplenda neglig. Praelat. Selua de benefic. part. 1. qu. 6. num. 15. Rota diuers. decis. 77. par. 1. & ratio est, quia nullitas collationis ab Ordinario factae spretio patrono inducta est in fauorem ipsius patroni, & ideo ita demum est nulla si ipse patronus voluerit, & contradicat ad leg. filio praeterito, & ibi gloss. vlt. si. de iniusto rupt. Test. & ideo prouiso facta spretio patrono est in pendenti, & interim habet implicitum statum, ita ut patrono reclamante infra tempus datum ad praesentandum, sit nulla a principio, & ex tunc, ut in dicto cap. decernimus, eo vero non reclamante infra dictum tempus censetur valida a principio, & ex tunc, ut in simili de caducitate, Nouarr. in Manual. cap. 23. num. 104. Lambert. d. art. 2. num. 25. 26. & 27. & ideo firma remanet conclusio, quod institutio facta spretio patrono, immo collatio est nulla si patronus velit, & contradicat, si autem taceat valida remanet, & firma, Cassador. decis. 2. nu. 4. de locato. Abb. in cap. cum Ecclesia num. 12. de elect. Felyn.

Felyn. in dicto cap. cum ex officio nu. 36. 37. Mandol. in regul. 32. q. 24. Put. decif. 412. lib. 1. Verat. decif. 33. n. 1. par. Mohedan. decif. 27. num. 2. de caus. poffell. & prop. licet si subsequatur patronorum ratificatio per præsentationem tunc institutio reconualeceret, Abb. in q. 5. in 2. dubio num. 7. Lambert. de iur. patronat. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 1. & ratio est quia non potest dici facta absque consensu patronorum, eo quia assensus per illos fuit præstitus, licet ex post facto Felyn. in c. cum Bertoldus col. 4. de re iudic.

Item requiritur existentia Iurispatronatus, Rota. dec. 337. num. 1. part. 2. quia si iurispatronatus non existit, non potest dari præsentatio, & consequenter nec institutio.

6 Item requiritur vacatio beneficii, quia præsentatio habet locum quando vacat beneficium iurispatronatus illud de iure patronatus c. fin. de cõfess. p̄bend. vbi Card. Abb. & reliqui, quia quamvis patronus illi habitu habeat ius præsentandi, tamen exercitium præsentandi non habet in actu, nisi quando Ecclesia vacat d. c. illud, inde præsentatio, seu promissio facta per patronum de beneficio vacaturo non valet, nec conualefcit per mortem beneficiati d. c. fin. vbi Doctor. Rota in vna Tullen. 4. Cappell. 16. Iunij 1595. coram R. P. D. Orano in Pamphilonem Beneficij de Huarte 13. Februarij 1595. coram R. P. D. Iulio.

7 Item requiritur, quod præsentatio fiat intra tempus, nempe intra quatuor menses, si sit laicale beneficium c. cum propter de iure patronatus in 6. cap. vnic. §. fin. vbi glos. in versic. quadrimestre eod. tit. in 6. si autem Ecclesiasticum intra semestrem, dict. c. vnic. cap. quoniam, c. si verò, c. iam te, c. si propter de iure patronatus.

8 Item requiritur habilitas præsentati, & sic quod sit in ætate legitima, nõ sit seruus, infidelis, illegitimus, irregularis, seu suspensus ab ordine, laicus, criminofus, & similis, de quibus omnibus late per Garziam in suo particulari tract. de benefic. & Nouarius in opusculo noui iuris Pontificij conclus. 2. sub rubrica de præsentatione a patronis faciendâ, vbi num. 6. affirmat, quod sufficit, vt habilitas præsentati reperitur tempore præsentationis, nec prodest si superueniat tempore institutionis, Rot. diuers. decif. 69. p. 3. lib. 1. Seraphin. decif. 1234. num. 4. Maccrat. variat. resoluit. lib. 1. resoluit. 19.

Quæ omnia si interuenerint poterit fieri institutio, etiam si præsentatio simpliciter admissa fuerit, Domin. de S. Gemin. post alios in cap. 1. de p̄bend. in 6. Lambert. de iur. patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. artic. 12. & ideo ad excludendam institutionem in Curijs Ecclesiasticis solet præsentari, vt admittatur præsentatio sic, & in quantum, & non simpliciter, vt quotidie feruatur in Curia Archiepiscopali Neapolitana.

RESOLVT. CCCXCIX.

- 1 Institutio num fieri possit per Episcopum extra Diocesim.
- 2 Exequutor Apostolicus an possit procedere extra Diocesim suam.
- 3 Institutio extra Diocesim fieri potest accedente consensu illius loci Ordinarij.

Institutio an possit fieri extra Diocesim instituentis.

1 **P**luries consultus respondi extra territorium Ordinarij, eiusque Diocesim non debere fieri institutionem, nisi de cõsensu Episcopi loci ordinarij, & partibus non contradicentibus, vt apud Abb. in ca. nouit num. 4. de offic. legat. Rocch. de Curt. in tractat. de iure patronat. in verbo competens alicui q. 34. Lambert. in eiusdem nominis tractat. q. 2. art. 11. lib. 2. p. 3. licet præsentatio bene fieri possit extra territorium, quia

est actus extrajudicialis, & voluntarius, Rocch. de Curt. de iur. patron. in verbo honorificum quæst. 35. num. 66.

2 **V**t etiam Exequutor Apostolicus, & sic Brevium Apostolicorum bene potest procedere extra suam Diocesim, Dominicus de S. Gemin. late in cap. statutum, §. in nullo quoque de rescript. in 6. Oldrad. consil. 295. Genues. in praxi Cur. Archiepisc. Neapol. c. 69. num. 3. & 12. in addit. & ita ego millies practicaui in varijs causis delegatis à Sancta Sede Apostolica.

3 **V**erum accedente Episcopi loci ordinarij consensu Institutio potest tunc fieri in aliena Diecesi non solum in Ecclesijs, sed etiam in quocumque loco, etiam non solito dummodo honesto, Lambert. de iure patronat. dicto lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 10. & ante cum Prapof. Hostien. Bald. & Imola in ca. qua fronte de appellat. iuxta quorum opinionem ego, & pluribus vicibus vidi præsentari indistinctè à diuersis Prælatijs Regni.

RESOLVT. CCCC.

- 1 Institutio an reiterari possit.
- 2 Patronus pro sui iuris conseruatione potest institutionem reiterari facere.
- 3 Institutio facta per errorem redditur nulla.

Institutio an validè possit reiterari.

1 **E**Vi quandoq; interrogatus à diuersis Reuerendis Vicariis, si institutio potuisset ab eadem persona iterari, & quidem respondi institutionem ab eadem persona iterari posse, quoties de primæ institutionis firmitate dubitatur, alias non, quia in illo tantummodo casu institutio valet, & tenet ex notat à glos. fin. in c. vltim. 3. quæst. 4. & ita pluries iudicauit Rota.

2 **E**t quando patronus, pro sui iuris conseruatione intendit re præsentare, iteratur institutio nõ pro instituti necessitate, sed ad finem, vt patronus in sua quasi possessione conseruetur; At si institutio sit facta ab eo de cuius auctoritate dubitatur, si alia institutio ab altero fiat, vtique illa tenet ad text. in c. post electionem de concess. p̄bend. Lambert. in suo tract. de iure patronat. q. 2. art. 18. lib. 2. par. 3.

3 **I**nde vbi institutio est facta per errorem, vel non Canonice, quo casu non tenet Firman. in tract. de Episcopo in 3. par. 2. part. princip. tertij libri, Lambert. de iure patronatus dicto lib. 2. par. 3. quæst. 9. art. 13. vel vbi esset facta metu, quo in casu nec valet, Firman. vbi sup. quæst. 19. tunc bene potest iterari interuenientibus requisitis necessarijs, etiam ab eadem persona.

RESOLVT. CCCCC.

- 1 Institui ille debet ex pluribus præsentatis, qui habet maiora suffragia.
- 2 Maior pars quæ dicitur quando Patroni plures præsentant, & quid in Collegio, num. 3.
- 4 Dignus si fuerit præsentatus à minori parte institui debet, licet maior pars indignum præsentauerit.
- 5 Gratificationi locus est, vbi duo fuerint præsentati cum equalibus suffragijs si æquales sunt, & num. 8.
- 6 Præsentatus si fuerit de familia ille instituendus est, quamvis alius sit præsentatus cum equalibus suffragijs.
- 7 Præsentatis Diocesano, & extraneo, quis eæteris paribus præferendus sit.

Institutio in personam cuius sit faciendâ quando plures reperiuntur præsentati.

1 **V**bi plures à diuersis patronis fuerint præsentati, ille debet institui, qui a maiori parte fuit præsentatus cap. 3. de iure patronatus, vbi glos. Abb. & Card.

- Card. & Paul. de Citad. de iure patronat. par. 2. quæst. 27. Mant. dec. 86. Seraph. dec. 875. Rota dec. 202. p. 2. tom. 1. nisi ad scandalum vitandum, sit necesse non
- 2 admittere præsentatum à maiori parte dicto c. 3. Maior autem pars dicitur, vt si sunt decem patroni, quatuor præsentent Franciscum, tres Andream, & alii tres Ioannem, nam Franciscus non habet maiorem partem omnium, sed habet maiorem partem respectu aliorum
- 3 præsentatorum, & ideo Franciscus institui debet: secus est in Collegio, in quo requiritur maior pars totius Collegii, ita Ioan. Andr. Abb. & Card. in dicto ca. Rocch. de Curte de iure patronat. in verbo honorificum quæst. 58. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 4. art. 2. & sic faciendæ est comparatio numeri ad numerum, ad hoc, vt præsentatus à maiori parte, possit institui, dummodo sit idoneus, non autem est faciendæ comparatio zeli ad zelum, seu meriti ad meritum, Doctor. in dicto cap. 3. Rocch. de Curte, vbi
- 4 supra quæst. 15. Lambertin. vbi sup. art. 3. Si autem à maiori parte sit scienter præsentatus indignus, & à minori parte dignus sit præsentatus, talis dignus debet institui, quia scienter præsentans indignum pro illa, vice amittit ius præsentandi, vt notatur in c. cum vos de offic. ordin. Et idem dicendum est in omnibus patronis ex aliquo iure priuatis, quamuis sint maioris numeri, eo enim casu institui debet dignus præsentatus à minori numero, Lambertin. vbi supra artic. 5. n. 2. secus si ignoranter fuisset præsentatus indignus.
- 5 Vbi vero duo æqualiter præsentati fuerunt, vnus à duobus patronis, alter ab aliis duobus, si æqualia sint merita præsentatorum, habens instituire, poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationis, Ioan. Andr. in cap. cum autem, vbi Abb. & Cardin. de iure patronat. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 1. Verum si ex duobus præsentatis, vt supra vnus sit magis idoneus, quam alius, magis idoneus debet institui, quod locum habet ante factam institutionem; Nam si idoneus fuisset institutus, teneret institutio, Dec. consil. 129. num. 2. & Lambertin. vbi supra art. 2. & in tali concursu, si idoneus sit pauper, & magis idoneus sit diues, pauper est instituendus, si vero Ecclesia esset debitis onerata, diues debet institui, Rocch. de Curte de iure patronat. in verbo honorificum, quæst. 15. col. 2. in fine, & Lambertin. vbi supra art. 3. vbi hæc declarat, & rationes diuersitatis affert.
- 6 Sed si patroni in pari numero se diuidant, & duo præsentent vnum extraneum, alii duo præsentent vnu de linea, seu sanguine fundatoris, tunc præferendus, & instituendus est ille de linea fundatoris, stante idoneitate, ita Rocch. de Curte de iure patronat. in verbo honorificum quæst. 18. facit in simili text. in cap. bonæ il secundo, & circa finem, vbi Abb. de postulat. prælat. & text. in c. nullus inuitus dist. 61. glof. in c. neminem dist. 70. in verbo Ciuitatis faciit, notata per glof. & Doctor. in c. si proponente de rescript. & vide Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 4. si autem sit præsentatus æqualiter, Diocesanus idoneus, & extraneus magis idoneus, Diocesanus debet institui, Rocch. de Curte, vbi supra. Ita si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alterius de familia fundatoris idoneus, talis de familia debet institui, Lambertin. vbi supra art. 6. quia charitas debet incipere à proximioribus fundatoris, Nouarius conclus. 5. de concurrentibus in data. Ita etiam debet institui compatronus à medietate compatronorum præsentatus, excluso alio compresentato ab alia medietate, quia ille est compatronus, & de genere fundatoris, nisi ille, qui non est compatronus obtineat derogationem à Summo Pontifice pro alia medietate, Lambertin. loco citat. art. 7.
- 8 Quando autem duo æqualiter præsentati fuerunt,

vel cumulatiue ab eodem patrono, vel vnus à medietate patronorum, alius ab alia medietate, si æqualia sint præsentatorum merita, habens instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, taliter quod poterit gratificare ad sui libitum, ca. cum autem, vbi Io. Andr. Card. & Abb. de iure patronat. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. q. 44. art. 1. 1. Cæsar. de Grassis decif. 1. num. 9. de iure patronat. talisque gratificatus ab Ordinario aliis præferatur, Maceraten. var. resolut. lib. 1. resolut. 104. n. 2. Rota in faciem portionis 16. Decembr. 1605. coram Eminentiſſimo Card. Pamphilio.

RESOLVT. CCCII.

- 1 Collatio an fieri possit sub conditione.
- 2 Institutio an fieri possit sub conditione.
- 3 Collatio, & institutio pari passu ambulant.
- 4 Argumentum ab æquiparatis est validum in iure.

Institutio an possit fieri per loci Ordinarium conditionatè.

- 1 Certe iuris est, quod collatio non potest fieri sub conditione c. 2. de concess. præbend. cap. 2. de elect. in 6. Abb. in c. significatum n. 6. de præbend. Casador. decif. 15. num. 3. de præbend. Verall. decif. 298. num. 5. par. 2. & decif. 241. nu. 3. p. 3. Paris. de resignat. benefic. q. 2. num. 78. lib. 6. & cum collationis nomen comprehendat institutionem, & omnem modum per quem prouidetur de beneficio, gl. in Clem. 1. de rerum permutat. Verall. dec. 36. num. 15. par. 3. ideo nec institutio sub conditione fieri potest, vt in terminis concludit Maceraten. var. resolut. lib. 1. resolut. 112. cas. 60. vbi assignat rationem, quia collatio, & institutio pari passu ambulant, Rocch. de Curte in tract. de iur. patronat. in princip. nu. 10. cum seq. vnde dispositum in vno, debet habere locum in altero, quia æquiparatorum idem est iudicium, & eadem dispositio l. 1. ff. de l. 1. Glof. in l. si quis seruo C. de furt. & in c. si postquam, §. final. de elect. & argumentum ab æquiparatis in iure est satis validum, vt probat Nouarius forens. quæst. 45. num. 10. par. 1.

RESOLVT. CCCIII.

- 1 Superior an possit præfigere terminum illi, qui instituire habet, vt instituat.
- 2 Metropolitanus supplet defectum Ordinarii.
- 3 Appellatur vbi Episcopus institutionem facere differt.
- 4 Metropolitanus adiri potest etiam in primis causis Episcopo negligente.
- 5 Iurisdictio deuoluitur ad Superiorem Iudice inferiore indirectè negligente.

Instituendi tempus à Superiore an possit assignari.

- 1 Vtique poterit per Superiorem certum tempus assignari habenti instituire infra, quod si non instituerit, potest deinde illum compellere, Lambert. in tractat. de iur. patronat. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 6. vbi art. 7. affirmat, quod si ad Episcopum spectet institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, vel statim, quod Episcopus differat instituire, sine causa legitima, appellari potest ad Superiorem à grauamine illato, Zerol. in praxi Episcop. in verbo Iuspatronatus §. 8. dub. 3. p. 2. Gutierrez de iurament. confirmatorio c. 13. num. 8. p. 3. negligentia enim inferioris operatur, vt superior possit suas apponere manus, vnde si Iudex ordinarius sit negligens, potest quis in ius vocari extra Prouinciam §. 1. Authen. vt differant. Iudic. latè Nonarius in sua praxi elect. & variat. fori q. 1.

q. 1. num. 15. cum seq. sect. 1. in secunda editione Neapolitana, ubi quod in primis causis potest adiri Archiepiscopus Episcopo negligente in administranda iustitia, & quod ex negligentia Iudicis inferioris iurisdictione deuoluatur ad Superiorem, & ubi Episcopus esset negligens in erectione Seminarij Archiepiscopus supplere debet eius negligentiam, & sic etiam quando Episcopus negligens in executione ultimæ voluntatis; ut plenius apud eum.

RESOLVT. CCCCIV.

- 1 Nullus iudiciarius ordo potest fieri in die feriato.
- 2 Institutio an fieri possit in die feriato.
- 3 Institutio potest fieri in quolibet loco dummodo honesto.
- 4 Obligationes penes acta Curie stipulatæ, an incursari possint in die feriato.

Institutio in Iurepatronatus an possit fieri die feriato.

- 1 Non est dubium, quod nullus iudiciarius actus exerceri potest in die feriato ad text. in l. dies festos, C. de ferijs cum latius notatis recentior per Nouarium in pragmatica Regni 1. sub rubrica de ferijs, & in suo vtili tract. de priuilegiis miserabilium personarum priuileg. 52. pag. mihi 64. ubi vtilia colligit.
- 2 Tamen cum institutio sit actus extrajudicialis, & dicatur solum fieri per admissionem presentati, Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 13. potest fieri etiam die feriato, sicut presentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figuram iudicii, ac per consequens etiam in Ecclesia, & in quocumque loco, quamuis non solito dummodo honesto, Lambert. d. quæst. 2. art. 10. & extra territorium, & diocesim nisi cum plena causæ cognitione ad institutionem procedatur, Abb. in cap. nouit. n. 4. de offic. delegat. Roech. de Curt. in tract. de Iure patron. in verbo competens alicui quæst. 34. Lambert. in eiusdem nominis tractat. dicto lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 11. & ita pluries fuit practicum in Curia Archiepiscopali Neapolitana annis elapsis.
- 3 Iuuatur hæc opinio ex latissime cumulatæ per Nouarium in allegat. inserta ad nostras Additiones, Tiraquell. de pia causa priuileg. 156. ubi pluribus fundamentis nixus est probare, obligationes penes acta Curie stipulatæ posse incursari die feriato, quia hic actus est voluntariæ iurisdictionis, qui potest expediri die feriato, Viuius decis. 35. num. 2. Borell. de Magistr. lib. 1. cap. 14. num. 91.

RESOLVT. CCCC.V.

- 1 Tempus non est à iure præfixum habenti instituere.
- 2 Beneficium non dicitur deuolutum, licet Episcopus distulerit institutionem facere, & num. 10.
- 3 Decisio Rot. affertur pro quæstionis resolutione.
- 4 Episcopus quando potest Ecclesiam patronatam ordinare patronis contradicentibus.
- 5 Patroni si litigant inter se circa Iuspatronatus, quid Episcopus interim peragat, & n. 6. 7. & 8.
- 9 Text. in cap. quoniam de præbend. declaratur.

Vbi Ordinarius cui competit institutio, distulit instituere, an per hoc deuoluatur beneficium.

- 1 Certum est, quod tempus à iure præfixum, non designatur habenti instituere intra quod facienda sit institutio, sicut præfixum est collatori ad conferendum, Roech. de Curt. in tract. de Iure patronat. in verbo honorificum num. 55. Rota in nouis decis. 4. de iure patron. Germon. de indul. Cardin. §. volumus à num. 76. & alii Doct. communiter.

Aloyf. Ricc. Praxis Pars IV.

- 2 Inde hoc stante inuincibili fundamento vtiq; est dicendum, quod beneficium non potest dici deuolutum quotiescumq; Ordinarius distulit instituere, quia non est tempus præfixum, & ita in proprijs terminis iudicauit Rota in vna Dertonen. Iurispatronatus 8. Febr. 1599. coram R. P. D. Penia per hæc verba.
- 3 Vtraque parte informante, dubitauit an esset, vel non esset recedendum à decis. in hac causa sub die 8. Febr. 1599. & sub die 10. Ianuar. 1600. & Rota in decis. persistendum censuit per doctrinam Pauli de Leazaris, quam refert, & sequitur Zabarell. in Clem. plures, §. quibus num. 1. quæst. 1. de iure patronat. & Lambert. in de iure patronat. lib. 2. par. 2. quæst. 1. art. 9. ubi late isti Doctores, & alij discutendo hanc materiam distenserunt plures Canones ex quibus Rota aliquot ad hanc causam pertinentes pro intelligentia pertractatis, & decis. dubij propositi considerauit. Primus est quando non constat de iure patron. nec presentantes esse patronos, quo casu, non obstante contradictione prætenforum patronorum, Episcopus poterit Ecclesiam ordinare, quod maxime procedit, si in præcedentibus vacationibus Episcopus prouidit de tali beneficio, tanquam de libero. Nam tunc eo iterum vacante nullo nec sine litis, nec semestri, vel quadrimestri expectato debet Episcopus procedere ad illius collationem, Paul. de Leazaro, & Zabarella in dicta Clementina plures, §. quibus quæst. 1. num. 1. versic. 2. casu. Lambert. dicto art. 9. n. 11. vers. tertius casus est, ubi allegat Anchar. Imol. & alios idem tenentes, sed ille non erat casus noster, in quo Iurispatron. præsupponebatur: Alter casus est, quando dubitatur an beneficium sit de iurepatronatus, quo casu Zabarell. præcitato loco vtiq; tertio casu dicebat, quod quando Patroni litigant de iure patronatus, vel de possessione iuris patronatus, Episcopus debet expectare Laicos per quatuor menses, & Clericos etiam si litigent cum Laicis per sex menses, intra quos debet causa finire, alias eis elapsis, Episcopus ordinabit Ecclesiam sine præiudicio euincens, cap. si vero, cap. cum propter, & cap. quoniam in fine de iure patronatus, additque ibidem Zabarella hunc esse casum speciale, in quo contra impedimentum currit tempus. Tertius casus est, quando patroni litigant de presentatione, & de iure presentandi, & tunc idem dicendum est, quia expectari debent vsque ad quatuor, vel sex menses. Quartus casus est, quando patroni litigant ratione prærogatiuæ, siue ratione formæ presentationis, & tunc ob lapsum temporis non paratur eis præiudicium, quia non est quod imputetur eis capir. cum Bertoldus de re iudicata, quia si aliter diceretur pararetur via fraudibus, quod esse non debet, cum enim hoc tempus statuatur ad presentandum, non autem ad instituendum ultimo die termini fieri potest, Zabarella præcitato loco, quem ceteri communiter sequuntur. Quintus casus est, quando vel constat de iure patronat. vel illud præsupponitur, ut in casu proposito, in quo non reuocabatur in dubium, & tunc lite pendente super presentatione facta ante lapsum tempus semestris, si presentantes sint Ecclesiastici, vel quadrimestris, si sint Laici non debet Episcopus ordinare, aut alteri conferre beneficium, sed stare debet maiori parti, & vni ipsi considerando merita presentatorum, quia non est lis inter patronos ex vi iurispatronatus cum omnes fateantur presentantes esse patronos, sed lis est inter ipsos super forma presentationis, & tunc non esset locus deuolutionis, ita Zabarell. loco cit. Lambert. ubi supra num. 25. vers. septimus est casus. Denique sextus casus considerabatur, quando est lis inter presentatos in tempore prætendentes solam presentationem de vno quoque factam esse attendendam, & isto casu non erat locus deuolutioni ob lapsum tempus ad presentandum, quia dispositio, text. in e. quoniam de patron.

O o

patron.

- 9 patron. inducens deuolutionem, quando est lis inter patronos tanquam rigorosa, & exorbitans non extenditur ad litem inter presentatos, Imol. in cap. cum vos de offic. ordin. n. 7. vers. nec obstat, ubi Ioan. And. num. 2. vers. vnde iura, Ant. de Butr. num. 7. vers. iura, ergo, Rocch. in verbo honorificum quæst. 24. num. 54. Lapus alleg. 78. num. 15. vers. non obstat, & num. 16. item non debet. Multa expedire suadebant standum in decisio, nam in presenti, nec ius patronatus, nec quasi possessio iuris presentandi reuocabatur in dubium.
- 10 Et propterea non erat locus deuolutioni, & præsertim, quia instructam iam causam reuocari Ordinarius expedire, ut deuolutioni fieret locus ad Zabarell. & alios in contrarium allegatos, in c. cum vos de offic. ordin. placuerunt responsiones datæ in decisione, in hac causa facta die 10. Ianuarij 1600. ubi per similem distinctionem casuum fuit difficultas sublata.

PRAXIS COMPELLENDI SPONSOS
Nolentes contrahere matrimonium, Et de
causis ex quibus excusentur.

RESOLVT. CCCCVI.

- 1 Sponsus si deflorauit sponsam, si demum nolit matrimonium contrahere, cogi potest etiam per capturam personæ.
- 2 Excommunicari non potest sponsus nolens matrimonium contrahere.
- 3 Causa matrimonij ad Iudicem Ecclesiasticum spectat.
- 4 Sponsus qui matrimonium contrahere recusat, an cogi possit, si illo contracto scandalum oriri potest.

Qualiter cogantur Sponsi ad contrahendum Matrimonium.

- 1 Sponsus deflorauit Sponsam, & postea nolit eam ducere in uxorem, solet per Iudices Ecclesiasticos carcerari ad finem ut contrahat matrimonium, prout tenetur iuxta text. in cap. 1. de adult. cum etiam hæc causa matrimonialis sit, an ille sponsus teneatur contrahere, vel nē; & solum ad Episcopum spectet, cap. multorum 35. quæst. 6. cap. auditus de præscript. cap. accedentibus, de excels. Prælatorum, Couarr. variarum relect. 2. part. cap. 7. §. 6. num. 8. & tam de iure antiquo, iuxta veriore opinionem Dominici, & Franch. in cap. cum Episcopus, de officij ordinarij in 6. quam post Concil. Trident. cap. 3. sess. 23. de reformat. possunt Iudices Ecclesiastici, ac debent in omnibus causis, ac coram ipsis vertentibus, etiam ciuilibus, antequam ad censuras deueniant carcerare, Laicos.

- Et posset id etiam seruare, quando non præcessit defloratio, sed solum promissio, ut sententia de contrahendo matrimonio habeat effectum ex prædicto
- 2 cap. 3. Concil. Trident. sed an possit sponsus excommunicari, si nolit contrahere matrimonium, text. in cap. ex literis il 2. de sponsal. Sanchez de matrimo. disput. 29. num. 4. lib. 1. Emanuel Sá in verbo sponsalia, & ratio supradictorum est, quia cum sponsalia sint accessoria ad matrimonium, ex quo sunt præambula ipsius, cap. lillud, ff. de sponsalibus indicatur pariter de matrimonijs, L. oratio, ff. de sponsalibus, Bald. consil. 171. volum. 1. Alexander consil. 77. volum. 2. in numeris adductis per Monaldum in consil. 27. volum. 1. consequenter.
 - 3 Quomodo causa matrimonialis ad Iudicem Ecclesiasticum spectat lege Titia, ff. soluto matrimonio, cap. causam, qui filij sunt legitimi, item hæc causa matrimonialis, & ob hanc causam sponsus excommunicari potest, cap. ex literis il 2. de sponsalibus, qui licet dicat, quod excommunicetur Doctores
 - 4 tamen ibidem asserunt, quod si adest iusta causa non

contrahendi puta, odium tale superueniens, quod spectatur, potius scandalum, quam matrimonium, hiet monitio tantum, & ita procedit, text. d. cap. ex literis, si verò non adest iusta causa non contrahendi, & tunc nolens contrahere, excommunicabitur, & ita procedit, text. in d. cap. requisit, & dicunt Ioan. Andr. Ant. Abb. Præpos. qui testantur de communi in dictis viribus, Ledesma Sacrament. Matrimonij quæst. 76. art. 1. Dicit tamen Andr. in cap. ex literis, quem sequitur Præpos. quod si post excommunicationem Index, videt eam non prodesse, & excommunicationem esse peritiam, debet eum absolueret, etiam nolentem.

RESOLVT. CCCCVII.

- 1 Coactio faciendæ sponsis ut matrimonium contrahat, an practiciari possit, ubi iuramentum de contrahendo non interuenit.
- 2 Obligatio ad contrahendum matrimonium oritur ex sponsalibus.
- 3 Coniuges peccant consensum præstare recusantes.

An coactio faciendæ sponsis ad contrahendum Matrimonium locum habeat, ubi sponsalia non sunt iurata.

- 1 Respondetur affirmatiuè, nimirum non requiri iuramentum, sed tantum sufficere promissionem, cap. de illis, 1. versiculo, cap. Mulierem, de despon. impuber. ubi notat Abb. post Hostiens. & Henricum, idē Abb. in cap. ex literis colum. 2. de spons. text. Clarus, cap. iuramenti 22. q. 5. Thom. in 4. & in additio. 3. par. qu. 43. art. 1. Caietan. in summa, verbo sponsalia, Angel. num. 7. Sylu. qu. 5. Sor. dist. 27. qu. 2. art. 3. Couarr. super Nauarr. cap. 22. num. 25. & ita sapissimè iuxta supradictam sententiam indicasse Rotam Romanam testatur Coccin. decis. 377. & Ludouic. decis. 376. quæ decisiones non carent fundamento, si quidem ex sponsalibus oritur obligatio, quædam ad contrahendum matrimonium de presenti, cap. ex literis Sancti Siluarij, cap. sicut, cap. requisit de spons. S. Thom. in 4. quem refert, & sequitur qu. 4. Armil. num. 7. Couarr. cap. 4. num. 1. & omnes.
- 2 Quinimmo peccant coniuges recusantes præstare consensum, ut voluit D. Thom. 4. distinct. 27. quæst. 2. art. 2. D. Ant. 4. par. tit. 1. cap. 18. §. final. Angel. sponsalia n. 90. in fin. Sylu. q. 4. Caiet. verb. sponsalia, Nauarr. c. 22. n. 28. Couarr. 1. par. de spons. cap. 4. n. 2. per text. in cap. 1. de spons. duorum notat Fely. in cap. 1. de pact. lib. 6. quia est contra ius naturale, diuinum, & humanum, ut probat Couarr. supra contra Abb.

RESOLVT. CCCCVIII.

- 1 Promittens contrahere matrimonium cum Berta citra iuramentum, si demum cum iuramento promiserit contrahere cum Ioanna, ut contrahat cum Berta cogi potest.
- 2 Iuramentum quod tendit in dispendium salutis æternæ seruari non debet.

Contrahens sponsalia cum prima absque iuramento, si postea cum iuramento cum alia contrahit, cum qua possit cogi ad contrahendum.

- 1 Respondetur cum prima, & cum ea cogi potest ad contrahendum, ratio est euident, quia est prima obligatio, D. Anton. super D. Thom. & Palud. 4. dist. 27. q. 1. Norant. Innoc. Ioan. And. Abb. Præpos. & Raueennas in cap. sicut de spons. Hostiens. de Butr. Abb. &
- 2 Henricus in cap. veniens de iure iuran. dicentes iuramentum directè contrarium priori promissioni, quæ quis